

ЕТИМОЛОГІЯ КАЛЕНДАРНИХ НОМІНАЦІЙ (ТИПОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ)

Наливайко О., студ. гр. ПР-74,
Єгорова О., асп.

Мова виступає акумулюючим засобом пізнавальних процесів людства. Результати цієї когніції проходять етапи концептуалізації та вербалізації. Об'єктом дослідження виступає походження назв місяців в романо-германських мовах, предметом – визначення їх висхідних значень. Дослідженням у сфері етимології присвячена велика кількість робіт вітчизняних та зарубіжних лінгвістів (Швачко С.О., Тредіаковський В. К., Ліберман А. С., Пізані В. та ін.). Проте, проведення типологічних паралелей та встановлення етимологічних витоків лексичних одиниць залишається актуальним питанням і зараз.

Етимологія досліджує як слова, успадковані з попередніх епох розвитку мови, що виникли на власному мовному ґрунті, так і слова-запозичення. Дослідженням походження власних імен та назв займається окремий розділ етимології – ономастика. Основою етимологічного аналізу є порівняльно-історичний метод. Головним завданням цього методу виступає встановлення зв'язків споріднення слів між лексичними одиницями зі спільними витоками.

Назви місяців у низці європейських мов походять від латинської мови. Оскільки завданням етимології є дослідження шляхів переходу лексичних одиниць з однієї мови в іншу, то можна стверджувати, що назви місяців являють собою кальки з латини.

За етимологією найменування місяців у романо-германських мовах можна умовно поділити на 4 групи. Однією з передумов утворення досліджуваних календарних номінацій є міфологічне бачення. Так, першу групу назв місяців у дистантних мовах отримала номінації на честь одного з богів (див. табл. 1)

Таблиця 1

	<i>Januarius</i>	<i>Martius</i>	<i>Aprilis</i>	<i>Majus</i>	<i>Junius</i>
<i>Нім.</i>	Januar	März	April	Mai	Juni
<i>Англ.</i>	January	March	April	May	June
<i>Італ.</i>	Jennaio	Marzo	Aprile	Maggio	Giugno
<i>Ісп.</i>	Enero	Marzo	Abril	Mayo	Junio
<i>Швед.</i>	Januari	Mars	April	Maj	Juni
<i>Лат.</i>	від Janus - Янус	від Mars, Martius - Марс	від aperire - "відкривати" (початок тепла), або	від Juppiter Majus - Юпітер	від Junia - Юнона.

			на честь Афродіти		
--	--	--	----------------------	--	--

До другої групи можна віднести назви місяців, що мають числівникове походження, що говорить про сакральність поняття числа в житті давніх народів. Порядок календарних назв у Давньому Римі не співпадає з існуючим у наш час порядком. Наприклад, мовні позначення місяця грудня в основі мають число 10, а не 12. Це пояснюється тим, що у римлян рік тривав десять місяців і починався з березня., а грудень був останнім десятим місяцем. (див. табл. 2)

Таблиця 2

Нім.	September	Oktober	November	Dezember
Англ.	September	October	November	December
Італ.	Settembre	Ottobre	Novembre	Dicembre
Ісп.	Setiembre	Octubre	Noviembre	Diciembre
Швед.	September	Oktober	November	December
Походження	від septem -сім	від octo - вісім	від novem - де'в'ять	від decem - десять

До третьої групи належать календарні номінації на честь великих імператорів. Спочатку ці дві номінації мали числівникове походження: Quinctilis та Sextilis, але пізніше вони були трансформовані у Julius (на честь імператора Юлія Цезаря) та Augustus (на честь імператора Августа) (див. табл. 3).

Таблиця 3

	Нім.	Англ.	Італ.	Ісп.	Швед.
Julius	Juli	July	Luglio	Julio	Juli
Augustus	August	August	Agosto	Agosto	Augusti

Окремо треба зазначити етимологічні номінації місяця *Februarius*, що не входить у рамки вище зазначених груп, оскільки його назва походить від латинського дієслова *februare* – "чистити", який, таким чином, символізував місяць очищення (*Februa*).

Таблиця 4

	Нім.	Англ.	Італ.	Ісп.	Швед.
Februarius	Februar	February	Febbraio	Febrero	Februari

Таким чином, сучасні романо-германські мови акумулювали культурні надбаня Давнього Риму у системі календарних номінацій. Перспективним вважаємо подальше типологічне дослідження календарних назв у романо-германських та слов'янських мовах.